KDV magazine

voor de keten **duurzaam varkensvlees**

nr. 07.
2026

THEMA: WELZIJN

KLAAS EN JOHAN:
“We werken met het hele gezin”

Jaarcijfers KDV 2024

Wroeten vergroot het welzijn van het varken

DUURZAAM VARKENSVLEES

Echte oplossingen voor échte boeren

Keten Duurzaam Varkensvlees (KDV) staat voor een duurzame manier van varkens houden. We zijn een 100% Nederlandse keten met al meer dan 250 aangesloten boerderijen, vleesverwerkers, slagers en retailers. Onder duurzaam verstaan we: blijvende verbeteringen op het gebied van dierenwelzijn én milieu. Een integrale benadering die ons van single issue-initiatieven onderscheidt. Voor een toekomstbestendige varkenshouderij focussen we ons op 8 thema's.

1 **Gezonde dieren**
We hanteren zeer strenge eisen op het gebied van onder andere antibioticagebruik, salmonella en slachtbevindingen.

2 **Zorg voor moeder en big**
Onze biggen blijven langer bij de moeder en zij krijgt nestbouwmateriaal rondom de geboorte van de biggen.

3 **Leefomgeving van het dier**
Door dagontmesting verbeteren we het stalklimaat. In de stallen is speelmateriaal, zoals luzerne, aanwezig.

4 **Mineralen kringloop**
We brengen de mineralen uit de mest terug in de kringloop en beperken verlies van mineralen door de benutting bij de dieren te verbeteren.

5 **Biodiversiteit en bodem**
We zetten in op zo min mogelijk hoeveelheden koper en zink in het voer en beperken het gebruik van antibiotica, zodat we het bodemleven via de mest zo min mogelijk verstoren.

6 **CO_2 footprint**
Door energiebesparing, dagontmesting, directe mestbewerking en digestaatbehandeling willen we de keten energieneutraal maken.

7 **Voedselveiligheid en kwaliteit**
We produceren hoogwaardig voedsel. Het voer dat deelnemers hun varkens geven, moet voldoen aan de KDV-grondstoffenlijst. Alle soja in het varkensvoer moet RTRS-gecertificeerd zijn. KDV wordt gecertificeerd door een onafhankelijke certificeringsinstelling.

8 **Smart Farming**
Dankzij een innovatief systeem van elektronische oormerken hebben we het ultieme track en trace systeem gerealiseerd. De biggen krijgen bij geboorte een oormerk in met een RFID-chip. Hierdoor is van ieder individueel dier de gehele geschiedenis bekend.

DUURZAAM VARKENSVLEES

Colofon

Dit is een uitgave van Stichting Keten Duurzaam Varkensvlees
Redactieraad: Jaap de Wit, Marion Kunstt Verhoeven - **Redactie:** Christianne de Kort, Simone de Clercq - **Eindredactie:** Joanne Poel - **Vormgeving:** Kirsti Alink - **Fotografie:** Renée van der Heide, Joost van der Vleuten, Angela Buser - **Recepten:** Walter Spruit - **Productie:** www.caplan.nl

Welzijn als basisvoorwaarde

In deze editie van het KDV-magazine staat dierenwelzijn centraal. Een thema waar binnen KDV dagelijks aan wordt gewerkt. Want zonder goed dierenwelzijn heeft de sector geen bestaansrecht. Tegelijk is dierenwelzijn geen vaststaand begrip. Wat eronder wordt verstaan verandert in de tijd en verschilt per land en per samenleving. Zelfs binnen Europa zijn er duidelijke verschillen.

Hier in Noordwest-Europa ligt de lat hoog en dienen nieuwe ontwikkelingen zich vaak als eerste aan. Juist daarom investeren we in onderzoek. De inzichten daaruit vertalen we naar praktische oplossingen in de stal, zodat varkenshouders er ook echt mee aan de slag kunnen. Wat ik daarin zie, is dat juist die combinatie van praktijk en onderzoek ons verder brengt. Blikloos laden is daar een goed voorbeeld van.

Dat we als keten vooroplopen in dierenwelzijn en diergezondheid, zien we ook terug in de cijfers. Zo ligt het antibioticagebruik structureel laag ten opzichte van de sector. Resultaten die alleen mogelijk zijn doordat we het samen doen. Dat is ook de kracht van onze keten. Tegelijk staan er nieuwe stappen voor de deur. Stappen die de hele sector raken, zoals het houden van lange staarten richting 2030 en het voldoen aan de update van de brochure *Hokverrijking en nestbouwmateriaal voor varkens*. Dat vraagt om onderzoek, om praktische oplossingen en om goede ondersteuning van varkenshouders.

Samen blijven we kijken wat werkt. In dit magazine een update van waar we als keten staan en waar we naartoe werken.

Jaap de Wit jr.
Voorzitter Stichting Keten Duurzaam Varkensvlees

"Zonder goed dierenwelzijn heeft de sector geen bestaansrecht"

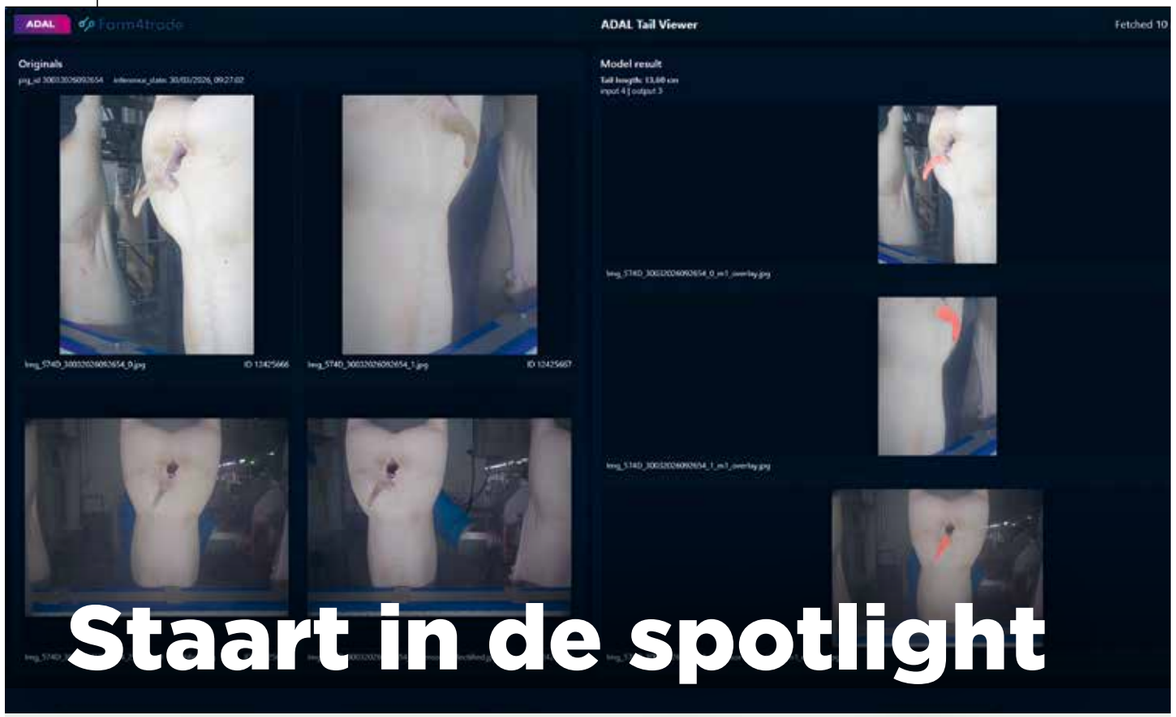

Staart in de spotlight

Bij Westfort is er sindskort iets nieuws te zien aan de lijn. Geen medewerker met haarnetje, maar een slimme camera uit Italië. Zijn specialisme: staarten beoordelen. En dat doet hij razendsnel en met oog voor detail. Met een stereo camera maakt hij van iedere staart foto's, waarna het systeem de lengte berekent. In totaal bekijkt de camera drie kanten van de staart. Daardoor kan hij niet alleen de lengte bepalen, maar ook eventuele beschadigingen herkennen.

Na het maken van de foto's begint het digitale denkwerk. De software verwijdert eerst de hele achtergrond uit het beeld en houdt uiteindelijk alleen de staart zelf over. Vervolgens worden de beelden omgezet in pixels en gaat het systeem 'scoren'. Het resultaat: een objectieve beoordeling. Is er geen schade, een beetje schade of veel schade? En hoe lang is de staart precies? Het kwastje wordt daarbij niet meegerekend, omdat het karkas zonder haren wordt beoordeeld. Alle gegevens worden automatisch opgeslagen en verschijnen in een dashboard. Zo kunnen we straks per varken een duidelijke terugkoppeling geven.

Waarom nu al? 2030 lijkt misschien nog ver weg, maar zo'n systeem werkt niet van vandaag op morgen perfect. Belichting, positie en beeldanalyse moeten precies kloppen. Tijdens de lange staartenproject hebben we een mooie validatie kunnen uitvoeren. Daarbij hebben we de staarten zowel via AI als handmatig beoordeeld. Zo kunnen we het systeem verder finetunen. Ondertussen draait de nieuwe collega gewoon mee in het team. Hij zegt weinig, maar ziet alles en zet elke staart netjes in de spotlight.

Medegefinancierd door de Europese Unie

Beelden van de camera aan de slachtlijn.

03 Voorwoord door **Jaap de Wit jr.**

04 **Staart in the spotlight**

06 **Healthy Climate Monitor**
Meten om beter te sturen op stalklimaat

10 **Lange staartenproject**
Harm Gielen: "Ieder varken heeft weleens een off-day"

13 **Lekker op je bord**
Italiaanse broodslade met pancettadressing

14 **Interview met Anita Hoofs van de WUR over hokverrijking**
"Er is geen one-size-fits-all-toepassing"

18 **Daarom werk ik bij Westfort**
Robert Jan van der Lep

20 **De stal als klaskolaal**
"In de praktijk leren de leerlingen veel meer"

24 **Marktverhaal**
"Bacon vereist vakmanschap tot op de millimeter

26 **Zo vader, zo zoon**
Klaas en Johan Damsteegt

28 **Achtergrondverhaal**
De oeroude drang om een nest te bouwen

31 **Reductie van antibioticagebruik is mogelijk**
KDV laat zien dat het kan

34 **Maak kennis met chefkok Walter Spruit**

36 **Jaarverslag Stichting KDV**

"We willen een krul in de staart zien, dan voelen ze zich goed"

>>

BERTON VAN DE VEN

“Ik heb het nu veel beter onder controle en de dieren zijn actiever en kijken frisser uit de ogen”

Meten om beter te sturen op stalklimaat

Een goed stalklimaat is de basis voor gezonde dieren, goede prestaties en prettig werken in de stal. Bovendien: met lange staarten in het vooruitzicht moet alles kloppen. Toch sturen veel klimaatsystemen nog vooral op temperatuur, terwijl factoren als CO_2, luchtvochtigheid, ammoniak, fijnstof en licht minstens zo bepalend zijn voor hoe dieren zich voelen en gedragen.

Josine Gelauf zag als dierenarts grote verschillen tussen varkensbedrijven. “Als dierenarts meten we vooral bij de dieren zelf, terwijl het ook belangrijk is om te weten wat er in hun omgeving gebeurt.” Daarom ontwikkelde ze de Healthy Climate Monitor (HCM): een instrument dat verschillende klimaatgegevens tegelijk kan monitoren, dag en nacht. Varkenshouder Berton van de Ven gebruikte de monitor om zijn nieuwe klimaatsysteem te controleren en ontdekte dat er meer speelde dan hij dacht.

VERRAST DOOR DE CO_2-WAARDEN

Berton runt een gesloten varkensbedrijf in Uden en had onlangs een nieuw klimaatsysteem geïnstalleerd. Alles leek goed te werken, maar toch bleef er een vraag knagen. “Ik wilde zeker weten of de ventilatie nog voldoende was. Ook met het oog op het houden van lange staarten. Daarom heb ik de Healthy Climate Monitor van KDV geleend.” Hij hing de monitor twee maanden in een afdeling met gespeende biggen. In combinatie met camerabeelden geeft het

systeem een compleet beeld van wat er in de stal gebeurt. De metingen brachten al snel iets aan het licht. “Ik schrok van hoe hoog de CO_2-waarden waren,” vertelt Berton. “Je wil natuurlijk niet dat de gespeende biggen het koud hebben of dat het tocht, dus ventileren we daar vaak wat minder. Maar dat de CO_2-waarden zó hoog waren, had ik niet verwacht.”

STRUCTUREEL BLIJVEN METEN

Door de monitor ook in andere afdelingen op te hangen, kreeg hij beter inzicht in waar bijsturing nodig was. Hij verhoogde de ventilatie stap voor stap en hield met de monitor in de gaten wat het effect was. “Je draait aan de knoppen en ziet meteen wat er gebeurt. Zo kun je precies bepalen hoe ver je moet gaan met ventileren.” Sindsdien merkt hij het ook sneller wanneer het klimaat niet klopt. “Als ik een afdeling binnenkom en de lucht bedompt aanvoelt, weet ik inmiddels aan welke knop ik moet draaien.” De inzichten waren voor Berton aanleiding om structureel te blijven monitoren. De HCM leverde hij weer in bij KDV, maar inmiddels hangen er vijftien sensoren in zijn gespeende biggenafdelingen. “Die zijn gekoppeld aan een systeem waarop ik kan inloggen. Zo kan ik bijvoorbeeld zien wanneer de CO_2 oploopt en of de ventilatie goed werkt. Ik heb het nu veel beter onder controle.” Hij merkt ook verschil aan de dieren. “Ze zijn actiever en kijken frisser uit de ogen.”

JE EIGEN GEVOEL RESETTEN

Volgens Josine laat het verhaal van Berton precies zien waarom meten zo belangrijk is. “Een goed stalklimaat is een basisvoorwaarde voor de gezondheid en het welzijn van dieren én voor mensen die in de stal werken. Maar veel factoren zijn moeilijk met het blote oog waar te nemen. Zeker ’s nachts weet je vaak niet wat er gebeurt.” Veel klimaatsystemen sturen vooral op temperatuur, terwijl CO_2 een goede indicator is voor ventilatie. Voor mensen geldt dat waarden onder de 1200 ppm prettig zijn. In varkensstallen zien we in de winter regelmatig waarden van 4000 ppm of hoger, simpelweg omdat er te weinig wordt geventileerd. Daarbij vertrouwen veehouders vaak op hun eigen waarneming. “Maar je raakt snel gewend aan bepaalde omstandigheden,” zegt Gelauf. “Je went bijvoorbeeld aan ammoniak. Je neus wordt er minder gevoelig voor, waardoor je een nieuw normaal ontwikkelt. Met meten kun je je eigen gevoel als het ware resetten.”

> “Met meten kun je je eigen gevoel als het ware resetten”

JE STAL BETER LEREN KENNEN

De Healthy Climate Monitor combineert verschillende sensoren met camerabeelden. Sensoren meten elke minuut onder meer temperatuur, luchtvochtigheid, CO_2, ammoniak, luchtdruk, lichtintensiteit, beweging en fijnstof. De camera analyseert continu het gedrag van de dieren. “Door sensordata te combineren met beelden kun je beter begrijpen wat er gebeurt,” zegt Josine. “Liggen dieren waar je wil dat ze liggen? Hoe vaak staan ze bij de voerbak of drinkplek? En verandert dat als het klimaat verandert?” Dat helpt niet alleen om klimaatproblemen te ontdekken, maar ook om gedrag, voeropname en onrust in de afdeling beter te begrijpen. Josine adviseert varkenshouders om de monitor eens in hun stal op te hangen. Bijvoorbeeld in de eerste weken na opleg, in een afdeling waar steeds terugkerende problemen zijn of tijdens periodes met grote temperatuurschommelingen. “Hij is klein, licht en eenvoudig te verplaatsen, zodat je in verschillende afdelingen precies kunt zien wat er gebeurt.” Dat advies onderschrijft Berton. “Leen die bol gewoon eens. Het geeft je veel meer inzicht dan je van tevoren denkt.”

JOSINE GELAUF

> “Door sensordata te combineren met beelden kun je beter begrijpen wat er gebeurt”

>>

“Lange staarten houden is boerenverstand” een kwestie van gezond

Harm Gielen
is geboren en getogen in Nederweert en runt een (gedeeltelijk) gesloten familiebedrijf met 600 zeugen en 3.600 vleesvarkens. Sinds 2014 is hij aangesloten bij KDV.

Toen er binnen de lange staartenproject een plek vrijkwam, werd Harm gevraagd om mee te doen. “Ik twijfelde geen moment. Westfort en De Hoeve helpen mij altijd goed. Ze staan voor mij klaar. Dan sta ik ook voor hen klaar als ze iets vragen. Bovendien wordt het vanaf 2030 een verplichting en gaat het waarschijnlijk geen one-size-fits-all oplossing worden. Dan kun je er maar beter op tijd mee aan de slag gaan.”

Gewoon beginnen en bijsturen

“Samen met zijn eigen dierenarts en de KDV-boerderijcoach liep Harm het bedrijf rond. “We hebben gekeken of de basisvoorzieningen kloppen voor lange staarten. Eigenlijk hoefde ik weinig aan te passen.” Er werd een plan gemaakt: per cyclus van vier à vijf weken om drie tomen met lange staarten te houden. “Je begint vanuit onwetendheid,” zegt Harm nuchter. “Dus je moet gewoon starten en ervaren. Dan ga je vanzelf bijsturen.” Dat bijsturen bleek nodig. Bij de eerste drie tomen werd er flink gebeten. “Dan moet je schakelen. Ik heb de gebeten biggen uit het hok gehaald. Daardoor kregen de andere dieren meer ruimte per dier en stopte het bijten.” Dat inzicht nam hij direct mee naar de volgende ronde.

Meer ruimte bij opleg

Binnen het reguliere KDV-concept werkt Harm met 0,4 m^2 per big in de gespeende biggenstal en 0,8 m^2 per vleesvarken. “In de kraamstal gaat het goed. Maar ik kan je zeggen: met 0,8 m^2 bij de vleesvarkens is het echt een uitdaging om lange staarten te houden.” Sinds hij de vleesvarkens oplegt op 1,0 m^2 per dier, ziet hij duidelijk verschil. “Het gaat stukken beter. Je ziet soms dat ze aan het puntje van de staart hebben gezeten, maar dat groeit goed dicht. Nagenoeg alle dieren kunnen we zonder staartschade afleveren. Als lange staarten in 2030 verplicht worden, ga ik ze allemaal op 1,0 m^2 houden. Dan ben ik ervan overtuigd dat het lukt.”

Afleiding: liever actief dan permanent

Harm loopt standaard twee verzorgings- en controlerondes per dag. “Dat helpt enorm. Je zit er bovenop.” Twee keer per dag strooit hij luzerne. “Daar zijn ze echt een tijd mee bezig.” In permanente afleidingsmaterialen gelooft hij minder, ook al wordt het een verplichting. “Als iets er altijd hangt, is de nieuwigheid eraf. Dan doen ze er niks meer mee. Je moet het actief aanbieden en vernieuwen.”

Gezondheid is de basis

Het belangrijkste leerpunt uit de pilot bevestigde wat Harm eigenlijk al wist: gezondheid is de sleutel. “We spenen op vijf weken. Daardoor krijgen we in de opfokfase al een sterke big.” In week vier start hij met biggenvoer dat wordt doorgevoerd tot een week na het spenen. “Ze moeten genoeg voedingsstoffen binnenkrijgen. Als ze gezond, verzadigd en tevreden zijn, geeft dat rust in de groep.” Hij voert geëxpandeerd meel, waarbij zetmeel en eiwitten beter beschikbaar en verteerbaar zijn. De voerleverancier voegt sojaolie toe. “Het zakt beter af in de silo dan gewoon meel en geeft meer verzadiging. Dat merk je aan de rust

> “Ieder varken heeft wel eens een off-day, maar het mag niet doorzetten”

in de toom.” Daarna schakelt hij bij de vleesvarkens over op kruimelvoer. “Dat werkt voor ons beter dan korrels.” De dieren krijgen onbeperkt voer, met voldoende eetplaatsen: vijf dieren per plek. “Minder concurrentie geeft minder onrust.” Volgens Harm is het effect van voer duidelijk merkbaar: goede vertering, voldoende verzadiging en rust in de groep verkleinen de kans op bijten aanzienlijk.

Kijken naar de staart

In de werkgroep leerde Harm hoe veelzeggend de stand van de staart is. “Nu we lange staarten houden, kunnen we dat ook echt zien. We willen een krul in de staart. Dat is een teken dat ze zich goed voelen.” Ziet hij biggen met de staart tussen de benen lopen, dan houdt hij die toom extra scherp in de gaten. “In slimme camera’s geloof ik niet zo. Het moet geen excuus worden om minder in de stal te komen. Juist door twee keer per dag goed te kijken, houd je grip op hoe het gaat. Je ziet snel genoeg of een groep er goed bij staat. Ieder varken heeft wel eens een off-day, maar het mag niet doorzetten.”

Mee- of tegengevallen?

“Het was in het begin pittig,” geeft Harm eerlijk toe. “Die eerste rondes met bijterij zijn niet leuk.” Maar hij benadrukt dat het leerproces snel gaat als je actief bijstuurt. “Zoals het nu gaat, gaat het goed. Ik heb er vertrouwen in dat we dit kunnen. Sterker nog: ik denk dat lange staarten uiteindelijk bijdragen aan de gezondheid van de varkens.” Hij wijst op het risico van wondinfecties bij couperen. “Als je alle varkens coupeert, hebben ze allemaal een wond en dus risico op infectie. Met lange staarten verklein je dat risico. Ik merk dat ik minder kreupele varkens heb.”

Wat wil hij collega’s meegeven?

“Hoe je lange staarten houdt, zal per bedrijf verschillen. Maar gebruik je gezonde boerenverstand. Zorg dat de basis klopt: gezondheid, voer, ruimte en aandacht. En wees niet bang om te beginnen. Je leert door te doen.” Tot slot kijkt hij breder naar de toekomst van de sector. “Ik zie een toekomst voor me waarin we weer meer gesloten familiebedrijven hebben die in ketenverband aan concepten werken. KDV is daar een goed voorbeeld van. Samen kom je verder.”

Medegefinancierd door de Europese Unie

Italiaanse broodsalade met pancettadressing

4 personen

oudbakken brood (ciabatta of zuurdesem) 300g • **gemengde rijpe tomaten** 600g, in grove stukken • **rode ui** 1, in dunne ringen • **komkommer** 1, in blokjes • **platte peterselie** 20g • **verse basilicum** 20g • rasp van 1 **citroen**
Dressing: **pancetta** 150g, in blokjes of reepjes • **extra vierge olijfolie** 100 ml • **kappertjes** 20g en **kappertjes vocht** 20g • fijne mosterd 20g • **rode wijnazijn** 30g • **teentje knoflook** 1, gehakt • **peper en zout**, uit de molen • **citroen** ½, de zeste

1. Maak de dressing. Bak de pancetta met 2 eetl olijfolie in een koekenpan op middelhoog vuur, voeg de knoflook toe en bak dit rustig (ca. 5 min.). Voeg de mosterd toe. Blus het geheel af met de kappertjes, het vocht en de overige olijfolie en azijn. Maak hiervan een smaakvolle dressing en zet apart.
2. Snijd het brood aan grove stukken van 2/2 cm en doe in een ruime kom. Was de groenten, maak de groenten schoon en snijd de uien tot ½ ringen zeer fijn.
3. Snijd de tomaten aan blokjes van 2/2 cm. Schil de komkommer en haal de zaadlijst eruit. Snijd dit op het formaat van de tomaat. Doe alle groenten in de kom bij het brood, voeg iets zout en peper toe, meng dit luchtig maar goed en laat dit 20 min staan.
4. Voeg vervolgens de afgekoelde dressing toe en platte peterselie, meng dit nogmaals goed door, Proef en laat de smaken in het brood trekken.
5. Garneren met citroenzeste en gescheurde basilicumblaadjes. Serveer op kamertemperatuur.

>>

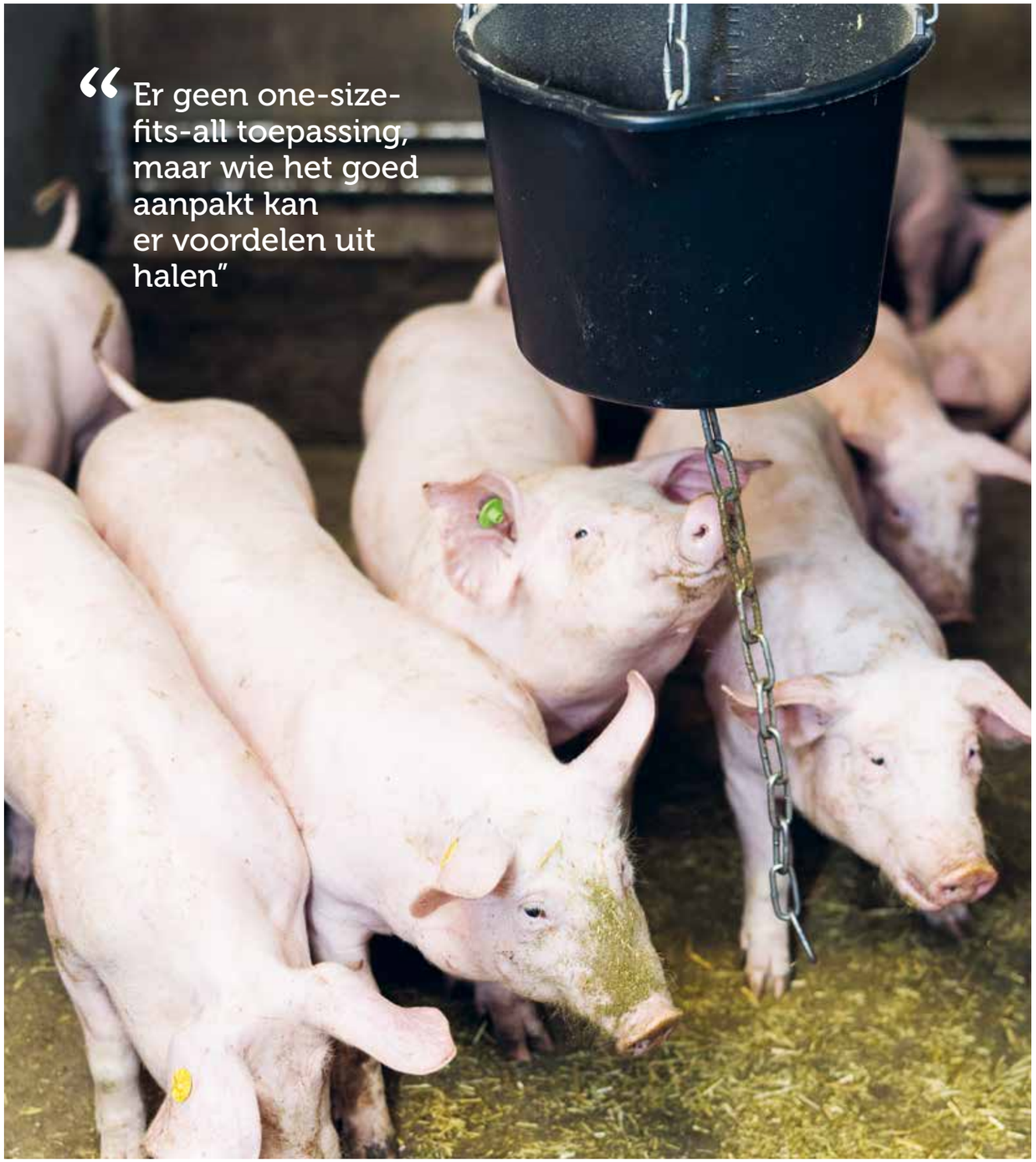

Nieuwe criteria voor hokverrijking

Hokverrijking is al jaren vaste praktijk op veel bedrijven. Met dagelijks luzerne strooien, kettingen, touwen, plastic speeltjes of knabbelmaterialen is volop gewerkt aan verrijking van de omgeving voor welzijn in het hok. De recente verduidelijking van de interpretatie van de wet en een rechterlijke uitspraak bouwen daarop voort. Het legt de lat hoger bij wat varkens van nature nodig hebben: permanente beschikking over verrijkingsmateriaal dat zowel eetbaar als wroetbaar is.

Anita Hoofs

onderzoeker dieren-welzijn en gezondheid bij Wageningen University & Research, vernieuwde onlangs samen met collega Marko Ruis de brochure *Hokverrijking en nestbouw-materiaal voor varkens.*

WAAROM DE CRITERIA ZIJN AANGESCHERPT

Vanaf 1 juni 2026 moet iedereen aan de aangescherpte criteria voldoen. De norm dat varkens permanent over voldoende verrijkingsmateriaal moeten beschikken bestond al langer. Nieuw is dat de interpretatie van de wetgeving scherper is uitgewerkt. Eén van de aanleidingen daarvoor is een uitspraak van de rechter in 2024. Daarbij is vastgesteld dat hokverrijking op basis van de huidige regelgeving eetbaar én wroetbaar moet zijn. Kettingen en plastic objecten zijn bijvoorbeeld niet eetbaar en tellen daarom niet meer mee als verrijkingsmateriaal. De laatste jaren is er veel nieuwe kennis en praktijkervaring opgedaan om tegemoet te komen aan het wroetgedrag van varkens. Tijd dus voor een update.

WROETEN ZIT DIEP IN HET VARKEN

“Wroeten zit ontzettend diep in het dier,” legt Anita Hoofs uit. “Biggen beginnen daar al heel jong mee. Die behoefte blijft hun hele leven bestaan.” Wanneer varkens niet kunnen wroeten, kan dat leiden tot verveling en ongenoegen. En dat is één van de belangrijkste risicofactoren voor staart- en oorbijten. Tegemoetkomen aan de wroetbehoefte levert volgens Hoofs meerdere voordelen op. “Je ziet minder bijtgedrag, minder stress en een rustiger koppel. Varkens herstellen vaak ook sneller na ziekte en laten betere groeiprestaties zien.”

> “Wroeten gebeurt op de grond. Je wilt zoveel mogelijk varkens met hun kop naar beneden zien”

WANNEER VOLDOET HOKVERRIJKING?

Om die voordelen te bereiken moet verrijking wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Het materiaal moet veilig zijn en mag geen verwondingen of gezondheidsproblemen veroorzaken. Daarnaast moet het eetbaar zijn en van organische oorsprong. Hokverrijking dat gemengd wordt met regulier voer telt niet mee als verrijkingsmateriaal. Ook moet het materiaal schoon en aantrekkelijk blijven. “Varkens verliezen hun interesse als het vies wordt of vol stof zit.” Verder moet verrijking vernieuwend zijn. Materiaal moet daarom regelmatig worden aangevuld of vervangen, minimaal één keer per week. Tot slot moet het permanent beschikbaar zijn. Dat betekent dat minimaal 25 procent van de dieren er op elk moment mee bezig moet kunnen zijn. “Varkens willen vaak tegelijk met verrijking bezig zijn. Als er te weinig beschikbaar is, ontstaat competitie.”

IS HET STROOIEN VAN LUZERNE NOG VOLDOENDE?

Zodra je luzerne strooit, moeten de dieren er langere tijd mee bezig kunnen zijn. Ook moeten er voor de rest van de dag voldoende resten schone en verplaatsbare luzerne overblijven, zodat minimaal een kwart van de dieren ermee bezig kan zijn. Een stroruif zou hiervoor een oplossing kunnen bieden. Maar Anita benadrukt dat de perfecte ruif, in combinatie met geschikt materiaal, nog een zoektocht is. Binnen KDV wordt daarom gekeken naar mogelijkheden om hier aanvullend onderzoek naar te doen. Toch adviseert Anita om luzerne te blijven strooien als aanvulling op permanent aanwezig materiaal. “Ook al is de hoeveelheid die wordt ingestrooid op zichzelf niet meer genoeg om aan de wetgeving te voldoen, handmatig strooien heeft in de praktijk voordelen die je niet zomaar vervangt. Het ondersteunt lange staarten, stimuleert wroetgedrag en brengt dieren in beweging, wat ook helpt om de vloer schoner te houden en de controle uit te voeren.”

Wat voldoet in de praktijk als hokverrijking?

Hokverrijking werkt alleen als varkens er echt iets mee kunnen doen. Dat betekent dat het materiaal eetbaar is, wroetbaar op de vloer en de hele dag beschikbaar blijft. Niet alleen het materiaal zelf, maar ook de manier van aanbieden bepaalt of het voldoet.

1 Strooien

Strooibare materialen zoals stro, hooi, luzerne, CCM of vergelijkbare producten zijn geschikt wanneer ze op de vloer terechtkomen en daar ook blijven liggen. Dagelijks instrooien op een dichte vloer of vloerplaat werkt beter dan strooien boven een rooster. Belangrijk is dat er gedurende de dag restanten aanwezig blijven, zodat varkens op meerdere momenten kunnen wroeten en onderzoeken.

2 Stroruif

Ruwvoer aanbieden via een ruif of andere dosator kan ook voldoen, mits het materiaal er goed uit te halen is en daarna op de vloer terechtkomt. De snuit mag daarbij niet hoger komen dan schouderhoogte. Kort materiaal, zoals luzerne, vraagt om een dichte vloer of opvangplaat onder de ruif. Verrijkingsmateriaal dat in de voerbak of trog belandt, mengt met regulier voer en telt dan niet mee.

3 Wroetbakken

Wroetbakken op de vloer kunnen een goede oplossing zijn wanneer varkens er echte wroetbewegingen in kunnen maken en meerdere dieren er tegelijk gebruik van kunnen maken.

4 Organische objecten

Ook organische objecten zoals jute doeken, touwen of zacht hout kunnen bijdragen, mits ze geheel of gedeeltelijk op de vloer liggen. Varkens moeten het materiaal kunnen vervormen en er makkelijk stukjes van kunnen losmaken die op de vloer terechtkomen. Deze objecten werken het best als aanvulling, omdat ze weinig verzadiging geven en regelmatig vernieuwd moeten worden.

In de praktijk blijken combinaties het meest effectief. Door bijvoorbeeld dagelijks strooien te combineren met een ruif of met organische objecten op de vloer, blijft er continu iets beschikbaar en wordt competitie in het hok beperkt.

Bron: Hokverrijking en nestbouwmateriaal voor varkens, Wageningen University & Research (2025).

ROBERT JAN VAN DER LEP
Operations manager
In dienst:
november 2025

> “Wat me aanspreekt is dat Westfort gewoon de beste wil zijn”

Sinds november 2025 werkt Robert Jan van der Lep (52) als operations manager bij Westfort Vleesproducten. Hij woont in Alphen aan den Rijn, heeft een vriendin en drie kinderen en kwam via een bijzondere route in de vleessector terecht. Zijn carrière begon in de procesindustrie, onder meer bij Heineken, waar hij zich bezighield met processen en certificeringen. Later werd hij productiemanager in een bakkerij en daarna bedrijfsleider bij Zandvliet Vleeswaren. Toen hij werd benaderd voor Westfort, hoefde hij niet lang na te denken. “Wat mij aanspreekt, is de ambitie. Westfort wil gewoon de beste zijn.”

Als operations manager – feitelijk bedrijfsleider van de slachterij – stuurt Robert Jan samen met zijn team het hele slachtproces aan. “We werken hier met bijna vierhonderd mensen. Dat vraagt om een organisatie waarin iedereen precies weet wat hij moet doen.” De wereld van het slachten is nieuw voor hem, maar dat maakt het juist interessant. “Als je vlees op de markt brengt, moet je zorgen dat je dat zo goed mogelijk doet. Zowel op het gebied van dierenwelzijn, veiligheid als kwaliteit. Je moet overal een topprestatie kunnen leveren.”

Voor Robert Jan begint dat met respect voor het werk van de varkenshouder. “Boeren steken veel tijd, energie en vakmanschap in hun dieren. Dan is het onze verantwoordelijkheid om daar een zo mooi mogelijk product van te maken.” Tegelijk krijgt hij veel energie van de mensen op de werkvloer. “We hebben hier een heel diverse groep medewerkers. Veel mensen komen hier werken om een beter leven op te bouwen. Het mooie is als je ziet dat mensen groeien in hun werk en samen steeds beter worden.” Zijn doel voor de komende jaren is dan ook duidelijk: altijd blijven verbeteren. “Nog beter worden in dierenwelzijn, verliezen verminderen en dus nog meer waarde creëren.”

>>

Rekenles tussen de varkens

Zodra de schoolbel gaat, staat Willem Verwoerd niet in het klaslokaal, maar op de boerderij bij Henk en zoon Christian van den Broek in Lunteren. Daar zijn geen schoolbanken of digiborden nodig. De stal is het klaslokaal.

De leerlingen van vmbo-school De Meerwaarde staan al klaar met hun laarzen en overall. Vandaag krijgen ze les over de huisvesting van biggen. Hoeveel ruimte is er nodig per big? Hoeveel voederbakken en drinkwatervoorzieningen zijn er nodig? Na een kort theoriegedeelte en een praktische instructie gaan ze zelf aan de slag. De ene groep rekent uit hoeveel hokken er nodig zijn voor de biggen die gespeend moeten worden. De andere groep loopt mee met een controleronde en strooit luzerne. Voor Willem is dit de ideale manier van lesgeven. Theorie en praktijk komen hier vanzelf samen. En minstens zo belangrijk: jongeren zien met eigen ogen hoe een boerderij werkt.

LEVENSECHT LEREN

Dat zijn lessen vaak op een boerderij plaatsvinden, is geen toeval. Bij De Meerwaarde werken ze met het principe ‘levensecht leren’. Voor Willem betekent dat: zo veel mogelijk naar buiten. “Ik geef les aan derde- en vierdejaars vmbo-leerlingen die voor de richting Groen hebben gekozen. Vrijwel al mijn praktijklessen geef ik op boerderijen op fietsafstand van Barneveld.” Het contact met Henk ontstond twaalf jaar geleden via een leerling. “Ik vroeg in de klas of iemand nog een idee had voor een bedrijf waar we naartoe konden om koeien te leren scheren. Toen stak de dochter van Henk haar hand op. Sindsdien kom ik hier bijna wekelijks met leerlingen.” De samenwerking loopt soepel.

WILLEM VERWOERD

“Uiteindelijk moet je gewoon met je laarzen in de modder staan. In de praktijk leren leerlingen veel meer”

Willem en Christian

> “Veel jongeren hebben totaal geen idee meer wat er op een boerderij gebeurt”

“Henk en Christian staat ervoor open. Zij houden wel van wat reuring op het erf. Ze hebben vertrouwen in mij en ik in hen. Dat werkt gewoon goed.”

MET DE LAARZEN IN DE MODDER

De lessen zijn praktisch en afwisselend. Leerlingen observeren het gedrag van de dieren, leren het gewicht van een dier inschatten, nemen mestmonsters of meten de huisvesting in de stal. Theorie en praktijk lopen daarbij door elkaar. “Je vindt mij maar zelden in een klaslokaal,” lacht Willem. “Mijn theorielessen geef ik vaak in ons natuurcentrum. Maar uiteindelijk moet je gewoon met je laarzen in de modder staan. In de praktijk leren leerlingen veel meer.” De leerlingen nemen hun rol serieus. Ze hebben allemaal hun eigen laarzen en overall. “Ze mochten zelf de kleur kiezen en hun naam wordt erop geborduurd. Daar zijn ze ontzettend trots op. Sommigen wilden zelfs met laarzen en overall op de fiets naar huis om het thuis te laten zien.”

EEN EERLIJK BEELD VAN DE LANDBOUW

Voor Willem is er nog een belangrijke reden om zijn leerlingen naar de boerderij te brengen: het contact met de oorsprong van voedsel. “Veel jongeren hebben totaal geen idee meer wat er op een boerderij gebeurt. Zelfs hier in Barneveld zijn er weinig kinderen die ooit op een echte boerderij zijn geweest. Vroeger had bijna iedereen wel een familielid met een boerenbedrijf. Nu moeten jongeren hun beeld van de landbouw vaak vormen op basis van wat ze online zien.” Daarom vindt hij het belangrijk dat leerlingen zelf kunnen kijken. “Iedereen mag een mening hebben, maar vorm die mening op basis van wat je zelf ziet en ervaart. Als je het gesprek met elkaar blijft voeren, kun je veel misverstanden voorkomen.”

LEUKER DAN EEN DAGJE PRETPARK

Niet alle leerlingen kiezen uiteindelijk voor een agrarische opleiding. Ongeveer tien procent van de leerlingen die voor de richting Groen kiest, wil verder leren in de agrarische sector. Maar dat is voor Willem niet het belangrijkste doel. “Je neemt niet alleen de toekomstige boeren mee, maar ook leerlingen die bijvoorbeeld bloemist willen worden, zoals de dochter van Henk, of een andere groene richting kiezen. Voor hen is het net zo waardevol om te zien hoe voedsel wordt geproduceerd.” Volgens Willem gaat het uiteindelijk om bewustwording. “Als je een stukje vlees eet, zit daar een heel verhaal achter. Elke keuze die je maakt heeft een consequentie. Het is goed als jongeren daarover nadenken.” De reacties van leerlingen zijn vrijwel altijd positief. “Ze vinden dit vaak leuker dan een dagje naar het pretpark,” zegt Willem lachend. “Het enige waar ze soms over klagen is het fietsen, vooral als het regent.” En Henk en Christian? Die hebben er weinig omkijken naar. Willem en zijn klas voelen zich inmiddels kind aan huis.

Bacon: vakmanschap tot op de millimeter

Voor veel Britten begint de dag met bacon. In cafés, pubs en keukens door het hele land sissen de plakjes in de pan als onderdeel van het beroemde *Full English Breakfast*. Wat minder bekend is: een groot deel van die bacon begint zijn reis in Nederland. Ook bij Westfort gaat vrijwel alle bacon naar het Verenigd Koninkrijk.

“De Britse markt is voor ons een belangrijke en strategische markt,” zegt Arnold Burger, CCO van Westfort. “We leveren al jarenlang bacon voor deze markt.” Waarom Britse afnemers voor Westfort kiezen, zit in het vakmanschap. De eisen van retailers zijn hoog en zeer specifiek, wat vraagt om precisie in elke stap van het proces. “Britten hechten bijvoorbeeld veel waarde aan een constante verdeling van het vet,” legt Szymon Wukuluk, manager baconproductie, uit. “Over de hele ‘*eye*’ en de *tail* moet de speklaag gelijkmatig zijn. Supermarktketens stellen vaak een maximale dikte van 8 tot 10 millimeter. En omdat geen enkel varken hetzelfde is, is het trimmen van de speklaag een uiterst nauwkeurige klus die alleen met de juiste vakkennis uitgevoerd kan worden.”

Perfecte speklaag, perfect gerookt

Na het trimmen volgt het pekelproces, waarbij de backs worden gezouten. Daarna rust het vlees in gekoelde ruimtes, zodat het zout gelijkmatig kan intrekken. Voor bepaalde producten wordt de bacon vervolgens licht gerookt. Dat gebeurt met frictierook: een traditionele methode waarbij palen van beukenhout tegen een draaiende rasp worden gedrukt. Door de wrijving ontstaat rook, zonder kunstmatige toevoegingen. “Vorig jaar hebben we geïnvesteerd in nieuwe rookkasten, waardoor de rook zich nog gelijkmatiger aan het vlees hecht. Het resultaat is een constante kwaliteit en een herkenbare rooksmaak, zoals de Britten die graag proeven,” legt Szymon uit.

KDV als extra garantie

Het Nederlandse varken is van zichzelf al zeer geschikt voor baconproductie. In combinatie met de kennis en ervaring in de keten maakt dat Nederland al jarenlang een vaste leverancier voor de Britse markt is. Het KDV-concept voegt daar extra zekerheid aan toe. “Wat KDV sterk maakt, is dat we kunnen werken met een gesloten keten,” zegt Arnold. “Dat betekent transparantie, traceerbaarheid en aanvullende criteria, bijvoorbeeld op het gebied van dierenwelzijn of voer.” Juist die garanties sluiten goed aan bij de continue kwaliteit die Britse en Ierse retailers en consumenten vragen.”

Szymon Wukuluk (manager baconproductie) en Arnold Burger (commercieel directeur)

Back bacon vs streaky bacon

In het Verenigd Koninkrijk draait het vooral om back bacon. Dit wordt gesneden uit het rugdeel van het varken en heeft een mooie balans tussen mager vlees en een dunne speklaag. Het is daardoor steviger van structuur en sluit goed aan bij de Britse voorkeur. Streaky bacon komt juist uit de buik en bevat meer vet. Dit type bacon is populairder in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, waar een krokant gebakken bacon wordt gewaardeerd.

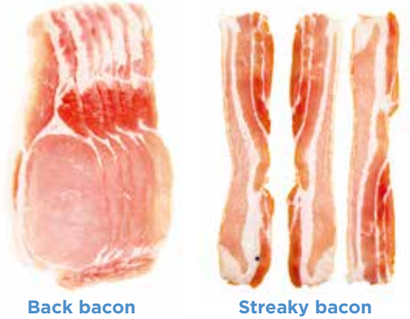

Back bacon **Streaky bacon**

KLAAS EN JOHAN DAMSTEEGT

> “De kinderen zien hoe hun ouders en grootouders samenwerken, keuzes maken en zich inzetten voor het bedrijf én voor anderen”

Op zorgboerderij Zon van Gerechtigheid in Nieuw-Lekkerland stroomt het boerenbloed al generaties lang door de familie Damsteegt. Wat begon bij opa met een paar koeien en varkens, werd door Klaas verder uitgebouwd en krijgt nu dagelijks handen en voeten in het werk van zoon Johan. Wie de familie bij elkaar ziet, merkt dat het hier om meer gaat dan vader en zoon. Het is een manier van leven die als gezin wordt gedragen en doorgegeven.

Klaas voelt zich in de eerste plaats varkensboer. Met duizend vleesvarkens heeft hij daar zijn leven lang zijn energie in gestoken. Johan werkt met net zoveel toewijding, maar zijn hart ligt bij de 120 melkkoeien. “Mijn hart ligt bij het melkvee en dat van mijn vader bij de varkens.” Daarin vullen ze elkaar mooi aan. Ieder heeft zijn eigen focus binnen het bedrijf, terwijl ze samen verantwoordelijkheid dragen.

Ook moeder Hetty speelt daarin een belangrijke rol. Al bijna twintig jaar is zij betrokken bij de zorgboerderij die op het erf draait. Vanuit hun geloof en de wens om iets te betekenen voor mensen met een beperking groeide de dagbesteding uit tot een vaste waarde. De zorg voor anderen hoort net zo bij het gezin als het werk in de stal. Marieke draagt op haar manier bij met het hondenpension aan huis.

De kinderen groeien op tussen de dieren en de mensen die er dagbesteding volgen. Ze zien hoe hun ouders en grootouders samenwerken, keuzes maken en zich inzetten voor het bedrijf én voor anderen. Zo wordt niet alleen een boerderij voortgezet, maar ook een houding en overtuiging die van generatie op generatie meegaat.

Seppe, Hetty, Marieke, Lynn, Klaas en Johan.

>>

De oeroude drang om een nest te bouwen

In de vernieuwde brochure over hokverrijking en nestbouwmaterialen voor varkens worden de criteria voor verrijkingsmateriaal in de stal concreter uitgewerkt. Eén van de uitgangspunten is dat varkens behoefte hebben om te wroeten en te onderzoeken. Maar voor zeugen is er nog een andere, minstens zo sterke gedragsbehoefte waarbij hokverrijking een rol speelt. Namelijk nesteldrang.

VAN WILD ZWIJN NAAR LANDBOUWDIER

Het gedomesticeerde varken stamt af van het Europese wilde zwijn. In de natuur zondert een wild zwijn zich vlak voor het werpen af van de groep. Ze zoekt een beschutte, tochtvrije plek en begint met het bouwen van een nest van takken, bladeren en ander plantmateriaal. Daarin maakt ze een kuil waarin de biggen geboren worden. Het nest houdt de biggen dicht bij elkaar en beschermt ze tegen kou en roofdieren. Maar, het varken wordt al duizenden jaren door mensen gehouden. Je zou zeggen dat er daardoor in gedomesticeerde zeugen nog maar weinig over is van dit oeroude gedrag. Of niet?

GEDRAG DAT DIEP VERANKERD ZIT

Die vraag fascineerde WUR-onderzoeker Anita Hoofs. Zij wilde weten hoeveel van het oorspronkelijke nestbouwgedrag nog in de moderne zeug zit. Daarom observeerde ze in 2012 een zeug die al drie keer in een conventioneel kraamhok had geworpen zonder nestmateriaal. In een onderzoeksopstelling kreeg de zeug verschillende materialen aangeboden, waaronder jute doeken, kort stro en lang stro. Met camera's werd haar gedrag nauwkeurig gevolgd. De eerste vijf dagen gebeurde er vrijwel niets. De zeug lag rustig en leek totaal geen interesse te hebben in het materiaal. Totdat er in de nacht vóór de uitgerekende werpdatum plotseling iets veranderde. Hormonen zorgden ervoor dat de zeug in actie kwam.

>>

Bekijk hier hoe de zeug uit het experiment van Anita haar nest bouwde.

RUSTIGER WERPEN

Ze begon een baal stro los te trekken en het materiaal bij elkaar te schuiven. Met haar snuit en poten werkte ze het stro tot een hoop en maakte er een kuil in, precies zoals wilde zwijnen dat doen. Daarna ging ze op zoek naar zachter materiaal. Jute doeken werden één voor één naar het nest gesleept om de kuil mee te bedekken. Tot slot ordende ze alles nog een keer zorgvuldig. Pas toen het nest klaar was, begon het werpen. “Ze deed het exact zoals een wild zwijn dat zou doen,” vertelt Hoofs. “Dat gedrag zit zo diep verankerd in het brein dat het zelfs na generaties domesticatie nog terugkomt.” Als een zeug die mogelijkheid krijgt, heeft dat duidelijke voordelen. Ze wordt rustiger en het werpproces verloopt sneller. “We zien dat het werpen vaak vlotter verloopt wanneer zeugen hun nesteldrang kunnen uiten. En een rustig werpproces kan weer bijdragen aan een betere verdeling van de biest over de biggen.”

HET JUISTE MATERIAAL OP DE JUISTE PLEK

Binnen KDV is het aanbieden van jute doeken als nestbouwmateriaal al sinds 2012 verplicht. De voordelen voor zowel zeug als big zijn in de praktijk duidelijk zichtbaar, waardoor KDV hiermee al vroeg vooropliep in de sector. Met de update van de brochure *Hokverrijking en nestbouwmateriaal voor varkens* wordt het aanbieden van nestmateriaal nu een algemene verplichting voor alle varkenshouders. Net als bij hokverrijking geldt ook voor nestbouwmateriaal dat dieren er daadwerkelijk mee moeten kunnen werken. Het materiaal moet manipuleerbaar zijn en bij voorkeur op de vloer liggen, zodat de zeug er met haar snuit en voorpoten in kan krabben en het materiaal in de bek kan nemen. Ook de plaatsing vraagt aandacht. Hangt het materiaal bijvoorbeeld te dicht bij de voerbak, dan kan een zeug het in de trog slepen omdat ze mogelijk denkt dat dat de juiste plek voor haar nest is. Daarnaast speelt timing een belangrijke rol. Volgens de regelgeving moet nestmateriaal uiterlijk een week vóór het werpen beschikbaar zijn. In de praktijk beginnen zeugen er meestal pas ongeveer een dag vóór het werpen actief mee te werken. Zodra een zeug met jute doeken of stro aan de slag gaat, is dat vaak een teken dat het werpproces nabij is.

HOKVERRIJKING IN DE EERSTE LEVENSFASE

Ook na het werpen speelt hokverrijking in de kraamstal een belangrijke rol. In de zoogperiode moeten biggen leren om vast voer op te nemen en komen verschillende tandjes door. Materialen zoals jute doeken, touw of andere manipulatiematerialen stimuleren biggen niet alleen om te onderzoeken, maar ook om te kauwen. Dat helpt bij de ontwikkeling van de speekselproductie en kan later de overgang naar vast voer vergemakkelijken. “Eigenlijk kun je in deze fase beter iets te veel verrijking aanbieden dan te weinig,” zegt Hoofs. “Het gedrag van biggen is namelijk sterk gesynchroniseerd. Als één dier ergens mee begint, wil de rest vaak ook meedoen.” Maar de belangrijkste succesfactor is de zeug zelf. Als de eerste weken goed verlopen en de zeug haar biggen goed kan verzorgen, volgt de rest vaak vanzelf. Inspelen op haar soortspecifieke behoeften loont dus altijd.

Neus-tot-neus contact

In de natuur maakt een zeug na de geboorte van de eerste biggen kort neus-tot-neus contact voordat het werpen verder gaat. Dat is voor haar een moment van controle: is alles in orde? In de stal kan een vergelijkbaar effect optreden. Wanneer een zeug onrustig is tijdens het werpen, kan het helpen om een big even dicht bij haar kop te leggen. Vaak wordt ze daar rustiger van.

KDV laat zien dat verdere reductie van antibioticagebruik wél mogelijk is

De Nederlandse varkenshouderij heeft de afgelopen vijftien jaar grote stappen gezet in het terugdringen van antibioticagebruik. Sinds 2009 is het gebruik met 68% gedaald. Toch laat de nieuwste rapportage van de Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa) zien dat de daling de laatste jaren stagneert. Binnen KDV zien we een ander beeld. De cijfers over 2024 laten zien dat bedrijven in de keten structureel lager scoren dan het landelijke gemiddelde. Daarmee laat KDV zien dat verdere reductie wel degelijk mogelijk is.

GROTE STAPPEN, MAAR DALING STAGNEERT

De reductie van antibioticagebruik sinds 2009 is een belangrijke prestatie van de sector. Tegelijkertijd laat de SDa-rapportage zien dat verdere daling niet vanzelfsprekend is. Met name bij gespeende biggen neemt het gebruik de laatste jaren weer toe. Niet alleen stijgt het gemiddelde, ook de spreiding wordt groter. Op een aantal bedrijven ligt het gebruik hoog of zelfs extreem hoog, vaak ook over meerdere jaren. Deze groep bedrijven heeft een grote invloed op het landelijke gemiddelde. In 2024 waren er 78 bedrijven met een antibioticagebruik boven de 50 DDD bij gespeende biggen. Wanneer deze bedrijven buiten beschouwing worden gelaten, daalt het nationale gemiddelde van 16,1 DDD naar 9,1 DDD.

BINNEN KDV EEN ANDER BEELD

De resultaten binnen KDV laten zien dat het ook anders kan. In alle drie de diercategorieën liggen de gemiddelden duidelijk lager dan het landelijke niveau. Vooral bij gespeende biggen is het verschil groot. Waar deze diercategorie landelijk als aandachtspunt geldt, blijven alle 83 KDV-bedrijven onder de norm van 16 DDD. Binnen de keten is geen enkel bedrijf aan te merken als veelgebruiker. Bijna de helft van de bedrijven zit zelfs onder de 2 DDD.

Tabel: Dierdagdosering 2024

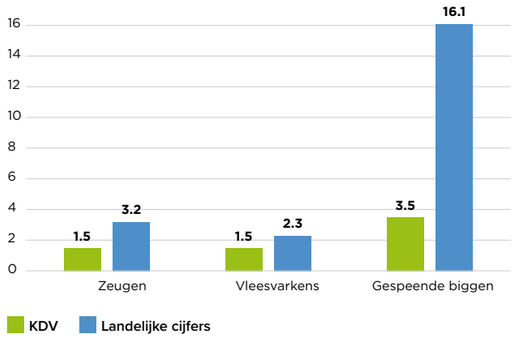

Bron: SDa-rapport antibioticagebruik 2024

BREDE GROEP BEDRIJVEN SCOORT LAAG

Ook bij de andere diercategorieën is het beeld positief. Bij de zeugenhouders valt 39% van de bedrijven (31 van de 80) in de categorie 0–1 DDD. Bij vleesvarkenshouders geldt dat voor 60% van de bedrijven (85 van de 141). Het gaat dus niet om een paar uitschieters, maar om een brede groep bedrijven die structureel laag antibioticagebruik realiseert.

BOERDERIJCOACH ANGELIQUE:

“Voor ons begint dierenwelzijn bij diergezondheid. Hoe gezonder de dieren, hoe minder behandelingen nodig zijn. De lage antibioticacijfers binnen KDV laten zien dat die aanpak werkt”

INVESTEREN IN DIERGEZONDHEID

De resultaten komen niet vanzelf. Binnen KDV wordt al jaren actief ingezet op preventie en diergezondheid. Boeren worden ondersteund met persoonlijke begeleiding door boerderijcoaches, terugkoppeling van bedrijfsresultaten en instrumenten zoals Ceva-longscores. Daarnaast gelden binnen de keten aanvullende eisen die bijdragen aan een betere diergezondheid. Zo worden biggen pas vanaf vier weken gespeend, wat hun vitaliteit en weerstand ten goede komt. Juist in een periode waarin de landelijke daling stagneert, laten de resultaten zien dat investeren in preventie loont. Binnen KDV bewijst een brede groep bedrijven dat structureel laag antibioticagebruik mogelijk is.

Maak kennis met onze chefkok Walter Spruit

Ruikt het ineens wel héél goed bij Westfort? Dan staat boven in de showkitchen vrijwel zeker chefkok Walter Spruit met de pannen te zwaaien. Vlam onder de pan, messen in de aanslag, een beetje vuur en vooral een geur waar je automatisch naartoe loopt.

Al tien jaar reist Walter met Westfort mee naar beurzen zoals Anuga. Producten kun je laten zien, maar pas als ze sissen in de pan gaan ze echt leven. Walter snijdt, bakt, proeft en serveert en ondertussen verzamelt zich vanzelf een kring nieuwsgierige bezoekers. Goed eten trekt. Altijd.

Op de beurs blijft het niet bij kijken alleen. Laatst kookte Walter samen met collega's een compleet diner voor klanten. Gewoon met eigen producten, eigen vakmanschap en samen aan tafel. Ook als er klanten bij Westfort over de vloer komen staat hij te koken en schuiven er vanzelf collega's aan die de geur van gezelligheid opvangen. Eten verbindt. Zo simpel is het.

Walter kookt zoals hij zelf graag eet. Met de seizoenen mee en met respect voor de keten. Geen focus op alleen de luxe stukken, maar juist op het hele dier. Buikspek dat langzaam gaart, een mooie nek, ambachtelijke ham, maar ook wangetjes, organen in terrines en bouillons van poten. Aangevuld met krachtige groentegerechten en smaken met een beetje pit. Het liefst zet hij schalen op tafel om te delen. Samen eten, nog een beetje opscheppen en het gevoel dat het eigenlijk net te snel op is.

In dit magazine deelt Walter twee van zijn favoriete recepten. Gerechten die barsten van smaak, waar je meteen zin van krijgt en die je gewoon zelf kunt maken. Precies zoals hij het maakt.

Gerookt buikspek met bietjes en mierikswortel 4 personen

buikspek (zonder zwoerd) 1 kg, in 2 stukken • **mengsel van zeezout, grove zwarte peper en een vleugje venkelzaad** (of 5 spice kruiden) • **olie** 4 eetl • **fijne mosterd** 2 eelt • **sambal** 1 eetl • (appel) **azijn** 1 eetl

Gepofte bietjes: **bietjes** (rood, geel of chioggia of een mix) 1 kg • **olijfolie** 5 eetl • **balsamicoazijn** 3 eetl • **tijm** 5 takjes • **zout en peper**, uit de molen • **platte peterselie** 2 eetl • **muntblaadje**s 1 eetl, gesneden

Mierikswortelcrème: **zure room of crème fraîche** 100 ml • **mierikswortel** 1 el, geraspt • **citroenrasp** • **fijne bieslookringen** 20g • **zout en peper**, uit de molen

1. Buikspek Roken: Bereid de BBQ voor op indirect garen op 120°C - 140°C. Bestrooi het vlees met de rub en rook het gedurende 3 tot 4 uur (met appel- of kersenhout) tot kerntemperatuur van 75°C - 80°C.
2. Bietjes in de Kolen: Terwijl het vlees rust, leg je de hele, ongeschilde bietjes direct tussen de gloeiende kolen of in de heetste zone van de BBQ. Pof ze in 45-60 minuten gaar (test met een prikker; deze moet er makkelijk in glijden).
3. Mierikswortelcrème: Meng de crème fraîche met de mierikswortel, citroensap en breng op smaak met peper en zout. Zet koel tot gebruik.
4. Afwerking: Haal de bietjes uit de kolen, laat ze kort afkoelen en wrijf de zwartgeblakerde schil eronder weg (gebruik handschoenen!). Snijd de bietjes in parten.
5. Serveren: Snijd het buikspek in dikke plakken. Serveer met de lauwwarme bietjes en een flinke schep van de koude mierikswortel.

>>

CO_2-footprint tool

Sinds 2022 meten we binnen KDV onze CO_2-footprint. Waar voorheen verschillende rekenmethodes naast elkaar bestonden, is in 2024 een belangrijke stap gezet met de introductie van een sectorbrede tool, ontwikkeld door Wageningen University. KDV heeft deze methode direct omarmd. Dat betekent dat de cijfers over 2024 nog niet één-op-één te vergelijken zijn met eerdere jaren, maar wél een stevige basis vormen voor uniforme en betrouwbare metingen in de toekomst. Omdat er momenteel nog onvoldoende sectordata beschikbaar is, kunnen we onze resultaten nog niet spiegelen aan het bredere beeld. Zodra die vergelijking mogelijk is, maken we deze transparant inzichtelijk.

Pig Footprint-app

Om ook op bedrijfsniveau stappen te kunnen zetten, lanceren we in de loop van 2026 de Pig Footprint-app. Hiermee krijgen varkenshouders inzicht in hun individuele CO_2-footprint en kunnen zij met behulp van rekenregels de impact van keuzes, zoals verandering van voer, vooraf doorrekenen.

Gefinancierd door de Europese Unie

Dit project is gefinancierd door de Europese Unie.

Bij zeugenhouderij: opbouw van CO_2-footprint

kg CO_2 eq. per kg levend gewicht big op moment dat ze de gespeende biggen verlaten

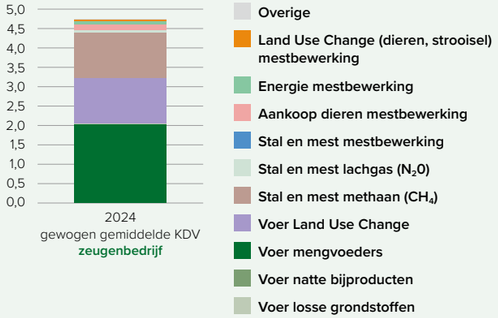

Bij varkenshouderij: opbouw van CO_2-footprint

kg CO_2 eq. per kg levend gewicht big op moment dat ze het bedrijf verlaten

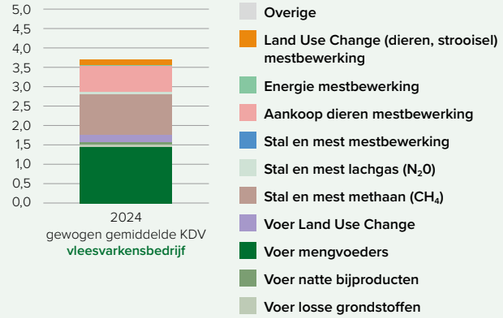

Gew. gemid. KDV 2024		
Voer	meng	2,10
	losse grondstoffen	0,00
	natte bijproducten	0,01
	Land Use Change	1,11
Stal en mest	methaan (CH_4)	1,18
	lachgas (N_2O)	0,07
	mestbewerking	0,00
Aankoop dieren		0,13
Energie		0,10
Land Use Change (dieren, strooisel)		0,02
Overige		0,01
Totaal (incl. LUC)		**4,74**
Totaal (excl. LUC)		**3,61**

Gew. gemid. KDV 2024		
Voer	meng	1,46
	losse grondstoffen	0,04
	natte bijproducten	0,04
	Land Use Change	0,22
Stal en mest	methaan (CH_4)	1,05
	lachgas (N_2O)	0,05
	mestbewerking	0,00
Aankoop dieren		0,67
Energie		0,02
Land Use Change (dieren, strooisel)		0,14
Overige		0,00
Totaal (incl. LUC)		**3,68**
Totaal (excl. LUC)		**3,32**

De jaarcijfers

gebaseerd op 2024

DIERGEZONDHEID

Diergezondheid komt dierenwelzijn en bedrijfsresultaat ten goede. Daarom streven we als KDV naar zo gezond mogelijke dieren. Dat we daar succesvol in zijn blijkt uit de minimale hoeveelheid antibiotica die bij KDV-varkens wordt gebruikt en het uitvalpercentage.

DDD

Dierdagdosering

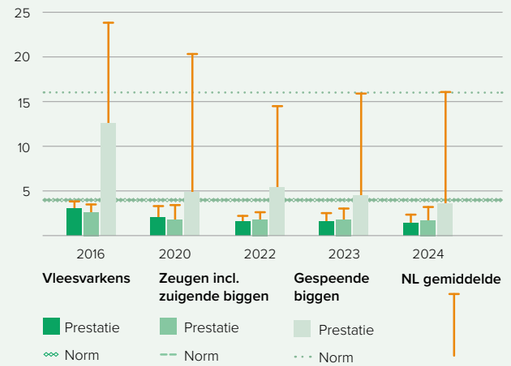

Gemiddeld 2023 is uit SDA cijfers 2023

Uitval

Percentage

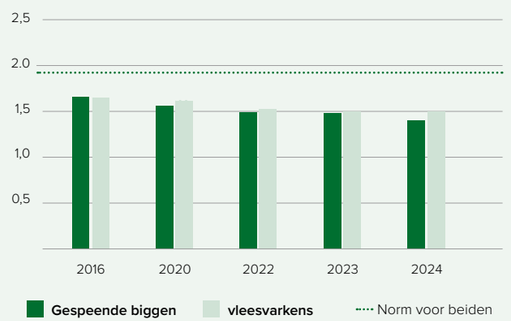

ENERGIEVERBRUIK

Als KDV streven we naar een energieneutrale varkenshouderij. Onze nieuwste innovatie is dagontmesting in combinatie met monovergisting: dagverse mest wordt via een vergistingsinstallatie omgezet in biogas en zorgt zo voor de productie van warmte en elektriciteit.

Energieverbruik

MJ/1000 kilogram groei

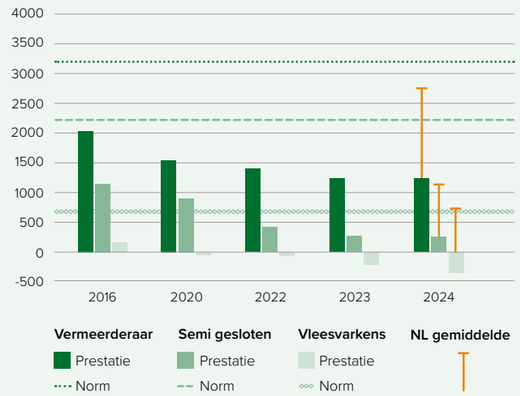

Vanaf 2016 is een iets andere berekingswijzen gewerkt waardoor gas iets zwaarder meegenomen werd. Cijfers 2016 zijn 7 % , 4 % en 2 % hoger bij respectievelijk de vermeerderaar, gesloten bedrijf en vleesvarkenshouder dan volgens de oude methode.

De jaarcijfers

gebaseerd op 2024

MILIEUPRESTATIES

Om de impact op milieu en leefomgeving zo klein mogelijk te maken sturen we op uitstoot van ammoniak, koper, zink, stikstof en fosfaat.

Ammoniak ontstaat uit mest en kan bij hoge concentraties schadelijk zijn voor dier, mens en natuur. De uitstoot wordt in belangrijke mate bepaald door het stalsysteem. Koper en zink zijn essentiële micro-elementen voor groei en gezondheid, maar een overschot komt via de mest in de bodem terecht en beïnvloedt het bodemleven en de biodiversiteit. Daarom limiteren we deze elementen in het voer.

Ook bij stikstof en fosfaat draait het om balans. Deze mineralen zijn onmisbaar voor groei en gezondheid, maar een teveel verstoort de natuurlijke kringloop. Sinds de oprichting van KDV sturen we daarom op een optimale benutting: voldoende voor het dier, minimaal verlies naar de omgeving.

Ammoniak

Kg NH_3 per dierplaats per jaar

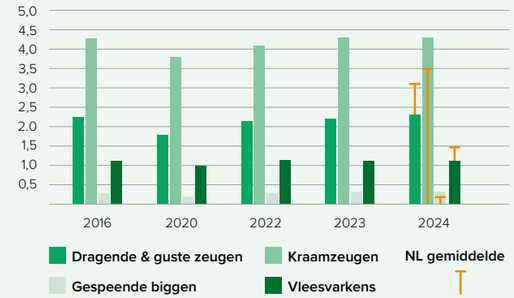

Aantal plaatsen per diersoort

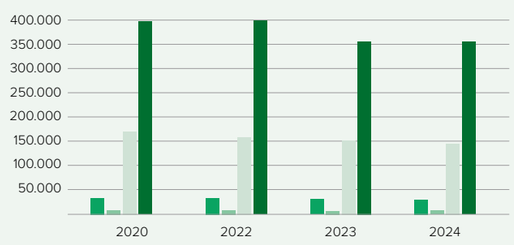

Stikstof

Excretie per 1000 kg groei

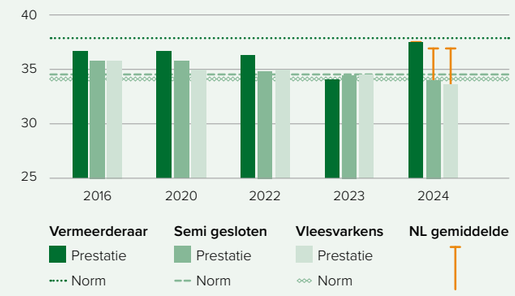

Fosfaat

Excretie per 1000 kg groei

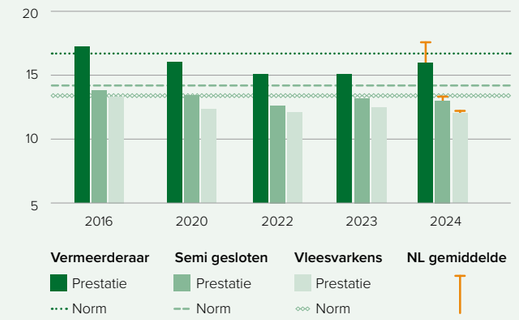

Koper

Aanvoer per 1000 kg groei

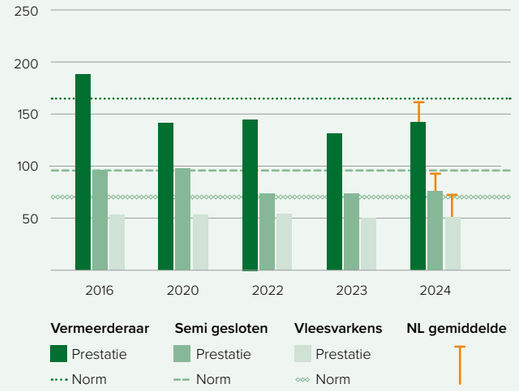

Zink

Aanvoer per 1000 kg groei

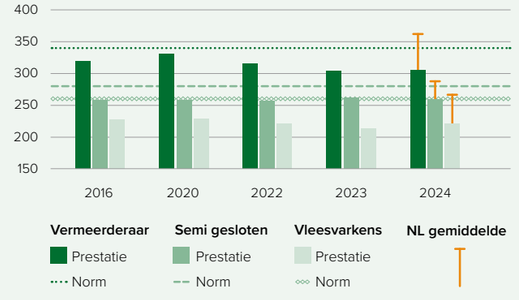

DUURZAAM VARKENSVLEES

SLIM BOEREN = GOED BOEREN =

Meer weten over hokverrijking?

Hokverrijking is al jaren vaste praktijk op varkensbedrijven. Met de aangescherpte regelgeving wordt dit verder verduidelijkt: varkens moeten continu kunnen beschikken over eetbaar én wroetbaar materiaal. Vanaf 1 juni 2026 moet iedereen hieraan voldoen. De vernieuwde brochure Hokverrijking en nestbouwmateriaal voor varkens biedt hiervoor praktische handvatten.

→ **SCAN DE QR-CODE EN VOLG HET WEBINAR**